

การประเมินผลของการนำนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก
ในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทราไปปฏิบัติ

EVALUATION OF THE IMPLEMENTATION OF THE EASTERN ECONOMIC CORRIDOR
DEVELOPMENT POLICY IN CHACHOENGSAO PROVINCE

สนอง ทองมา¹ และ สืบพงศ์ สุขสม

Sanong Thongma¹ and Suebpong Suksom

มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

Western University

E-mail¹ : sanong@sinostech.co.th¹

Received 30 November 2022; Revised 26 December 2022; Accepted 27 December 2023.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการนำนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทราไปปฏิบัติ 2) ศึกษาปัจจัยตัวชี้วัดความสำเร็จของการนำนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทราไปปฏิบัติ 3) เสนอประสิทธิผลการนำนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทราไปปฏิบัติ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มหน่วยงานภาครัฐ/รัฐวิสาหกิจ 10 คน กลุ่มหน่วยงานภาคเอกชน 10 คน และกลุ่มตัวแทนภาคประชาชน รวม 30 คน ทำการวิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า 1) สภาพการนำนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทราไปปฏิบัติ ด้านถนน ด้านการรถไฟ ด้านการไฟฟ้า ด้านการประปาและด้านการสื่อสารโทรคมนาคม ส่วนใหญ่เป็นไปตามแผนที่คาดไว้ 2) ปัจจัยตัวชี้วัดความสำเร็จของการนำนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทราไปปฏิบัติ ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ตรงตามเป้าหมายของการดำเนินงานที่ชัดเจน ตั้งแต่เป้าหมายระดับประเทศ เชื่อมโยงกับเป้าหมายระดับพื้นที่ EEC ถ่ายลงสู่เป้าหมายระดับจังหวัด และ 3) การนำนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทราไปปฏิบัติ มีประสิทธิผลเป็นไปตามเป้าหมายที่คาดไว้

ในส่วนข้อเสนอแนะควรเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนและภาคประชาชน มีส่วนร่วมในการคิด วางแผน และการตัดสินใจร่วมกัน จะทำให้เป้าหมายนั้นได้มาจากการร่วมมือกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน เกิดการบูรณาการร่วมกันอย่างแท้จริง

คำสำคัญ : การประเมินผล, เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก, จังหวัดฉะเชิงเทรา

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the condition of implementation of the Eastern Economic Corridor Development Policy in Chachoengsao Province; 2) study the

performance indicators of the implementation of the Eastern Economic Corridor Development Policy in Chachoengsao Province; 3) present the effectiveness of the implementation of the Eastern Economic Corridor Development Policy in Chachoengsao Province. Qualitative research was conducted. The key informants for the interview were divided into 3 groups of 10 people, consisting of group 1 government agencies/state enterprises, group 2 private agencies, and group 3 representatives from the public, totaling 30 people.

The qualitative research results reveal that 1) the conditions of implementation of the Eastern Economic Corridor Development Policy in Chachoengsao Province in the aspects of road, railway, electricity, water supply, and telecommunication mostly went as planned. 2) The performance indicators of the implementation of the Eastern Economic Corridor Development Policy in Chachoengsao Province in political, economic, social, and environmental aspects have met the clear operational goals, from national goals to EEC area-based goals, then transferred to the provincial level. 3) The implementation of the Eastern Economic Corridor Development Policy in Chachoengsao Province effectively met the expected goals.

As for recommendations, giving opportunities for the private sector and the public to participate in planning and making decisions will ensure that the goals are derived from cooperation with real integration between the government sector, the private sector, and the public.

Keyword : Evaluation, Eastern Economic Corridor, Chachoengsao Province

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรป ในฐานะผู้นำเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ได้ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพผ่านมาหลายทศวรรษได้เกิดการเปลี่ยนแปลงน้ำหนักของเศรษฐกิจโลก ที่ฝักใฝ่ซีกโลกตะวันตกกำลังหดตัวและกำลังเผชิญกับความท้าทายยุคใหม่ เมื่อเทียบกับเศรษฐกิจที่เริ่มใหญ่ขึ้นของเอเชีย การเปลี่ยนแปลงใน “น้ำหนัก” ของเศรษฐกิจโลก มาสู่ประเทศเศรษฐกิจเกิดใหม่ในเอเชียที่กำลังเติบโต เศรษฐกิจที่เกิดใหม่ในเอเชีย ทำให้ผู้บริโภคมจะมีลักษณะที่กระจายตัวมากขึ้น ด้วยสัดส่วนประชากรที่เพิ่มขึ้นของชนชั้นกลางในเอเชีย (Office of the Eastern Special Development Zone Policy Committee, 2018) แต่ลักษณะของตลาดเกิดใหม่ในภูมิภาคเอเชียจะมี 2 ระดับ คือ 1) ผู้ประกอบการจะต้องปรับปรุงผลิตภัณฑ์ จากกระบวนการผลิตและรูปแบบธุรกิจ ที่เน้นการให้บริการและสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการและข้อจำกัดของตลาดขนาดใหญ่ แก่ผู้บริโภคที่มีรายได้ปานกลางระดับต่ำและต่ำมาก 2) การสร้างโอกาสในการพัฒนาความเป็นผู้นำ ในสินค้าและบริการที่กว้างขึ้นในตลาดโลก โดยอาศัยนวัตกรรมขั้นต้นสำหรับตลาดเกิดใหม่ ในขณะที่โลกเปลี่ยนจาก "ศตวรรษแห่งอเมริกา" (American Century) มาสู่ "ศตวรรษแห่งเอเชีย" (Asian Century) หลายประเทศในเอเชียได้ก้าวสู่ "โลกที่หนึ่ง" เรียบร้อยแล้ว เริ่มด้วยญี่ปุ่นในคลื่นลูกที่หนึ่ง ต่อด้วยเกาหลีใต้ ไต้หวัน สิงคโปร์ และฮ่องกง ในคลื่นลูกที่สอง และตามมาด้วยจีนและอินเดียในคลื่นลูกที่สาม ขณะที่ประเทศไทยยังไม่ถึงไหน กลับเป็นประเทศที่ติดอยู่ใน "กับดักรายได้ปานกลาง" ซึ่งไม่สามารถปรับเปลี่ยนจากประเทศที่ขับเคลื่อนด้วยประสิทธิภาพ ไปสู่ประเทศที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมได้

สำหรับประเทศไทย การกระตุ้นให้เกิดวัฏจักรการลงทุนครั้งใหม่ จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะทำให้เศรษฐกิจไทย กลับมาเติบโตได้อย่างยั่งยืนอีกครั้ง จึงเป็นที่มาของโครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก หรือ Eastern Economic Corridor (EEC) ซึ่งเป็นเสมือนภาคสองของโครงการ Eastern Seaboard ที่เคยดึงดูดการลงทุนและยกระดับรายได้ของประเทศได้อย่างมหาศาลเช่นในอดีต ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลไทยจึงได้ริเริ่มโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EC) (Office of the Eastern Special Development Zone Policy Committee, 2018) ซึ่งถือเป็นยุทธศาสตร์สำคัญของรัฐบาล ในการขับเคลื่อนวิสัยทัศน์ "ประเทศไทย 4.0" เพื่อให้เป็นพื้นที่เศรษฐกิจชั้นนำและเมืองที่น่าอยู่ของเอเชีย ที่จะช่วยสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน การขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยกำหนดพื้นที่ 3 จังหวัดในภาคตะวันออก ได้แก่ฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง ซึ่งตั้งอยู่ในจุดยุทธศาสตร์ที่ดีที่สุดของภูมิภาคอาเซียน ที่สามารถเชื่อมโยงไปยังประเทศจีนและอินเดีย ที่มีประชากรจำนวนมากและมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูง ขณะเดียวกันยังมีความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ และยังเป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมที่สำคัญของประเทศ ด้วยเหตุนี้โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) ดังกล่าว จึงถูกคาดหวังให้เป็นการยกระดับของการลงทุน เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยอย่างยั่งยืน โดยให้คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (สกพอ.) เป็นผู้ประสานและบูรณาการข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการจัดทำแผนงานพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก ภายใต้ พ.ร.บ. เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. 2561 เพื่อให้เศรษฐกิจไทยกลับมาอยู่ในระดับแถวหน้าของอาเซียนและเอเชียอีกครั้ง โดยในระยะแรก เป็นการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษ 3 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นเมืองที่รองรับการขยายตัวของกรุงเทพมหานคร โดยมุ่งเน้นการพัฒนาเป็นเมืองอยู่อาศัย จังหวัดชลบุรี มีศักยภาพพัฒนาไปสู่การเป็นศูนย์กลางการศึกษาและพัฒนาทักษะนานาชาติ เพื่อรองรับความต้องการด้านแรงงานมีฝีมือ และจังหวัดระยองเป็นจังหวัดที่มีพื้นฐานด้านอุตสาหกรรมที่แข็งแกร่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรมปิโตรเลียมและปิโตรเคมี

โครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เป็นนโยบายของรัฐบาลที่มีพื้นฐานของการทำให้สังคมได้รับประโยชน์จากนโยบายอย่างทั่วถึง นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงนโยบาย เช่น Dokthaisong, B., (2010) กล่าวว่า การกำหนดนโยบายล้วนแต่กำหนดให้ศึกษาแนวทางในการค้นหาปัญหาเพื่อจะกำหนดโครงการแผนงาน กิจกรรมและการเลือกตัดสินใจของรัฐบาล ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างชัดเจนและถูกต้องเช่นเดียวกับ Worapattthirakul, P., (2017) ได้กล่าวว่า นโยบายรัฐบาลถือเป็นแนวทางการบริหารราชการแผ่นดินที่ตัดสินใจโดยรัฐบาล อีกทั้ง Sukson, S., (2018) ได้ศึกษาทางเลือกของประชาชนในการเดินทางกับระบบขนส่งมวลชนในเมืองใหญ่ ซึ่งเป็นนโยบายสาธารณะที่มุ่งเน้นให้บริการประชาชนให้เกิดความพึงพอใจและได้รับประโยชน์สูงสุด และMungmuang, S and Thianchutinan, P., (2019) ได้กล่าวถึงประเด็นนโยบายสาธารณะที่รัฐให้ความสำคัญโดยเฉพาะด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนผ่านบัตรสวัสดิการของรัฐ ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ การบูรณาการระหว่างหน่วยงาน มีการเชื่อมโยงข้อมูลที่จะสามารถตรวจสอบความถูกต้อง ดังนั้น จะเห็นได้ว่าไม่ว่าจะเป็นยุคสมัยใดก็ตาม ต้องอาศัยกลไกหรือเครื่องมือที่มีอยู่และกลไกที่เป็นเครื่องมืออันถูกต้องชอบธรรม ที่รัฐบาลในฐานะที่มาจากประชาชนได้ใช้ในการขับเคลื่อนนโยบายให้เกิดเป็นผลในทางปฏิบัติ ก็คือระบบราชการหรือกลไกอำนาจรัฐ ซึ่งกลไกอำนาจรัฐนี้เองจึงเปรียบได้เครื่องมือ ที่จะนำนโยบายที่เป็นเรื่องของกิจกรรม แนวทางหรือการตัดสินใจไปสู่การปฏิบัติที่เห็นผล และด้วยกลไกอำนาจรัฐนี้จึงถูกเรียกเป็นที่คุ้นเคยในหมู่นักรัฐประศาสนศาสตร์ว่าการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

ดังนั้น การพัฒนาโครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกถือว่ามาถูกทาง เนื่องจากมีคุณสมบัติที่เหมาะสมหลายด้าน ทั้งด้านพื้นที่ที่มีฐานการผลิตขนาดใหญ่และโครงสร้างพื้นฐานตั้งต้น อีกทั้งภาครัฐยังมีการผลักดันโครงการอย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม ยังเป็นความท้าทายสำคัญที่รอการก้าวข้าม ที่ยังคงพบประเด็น

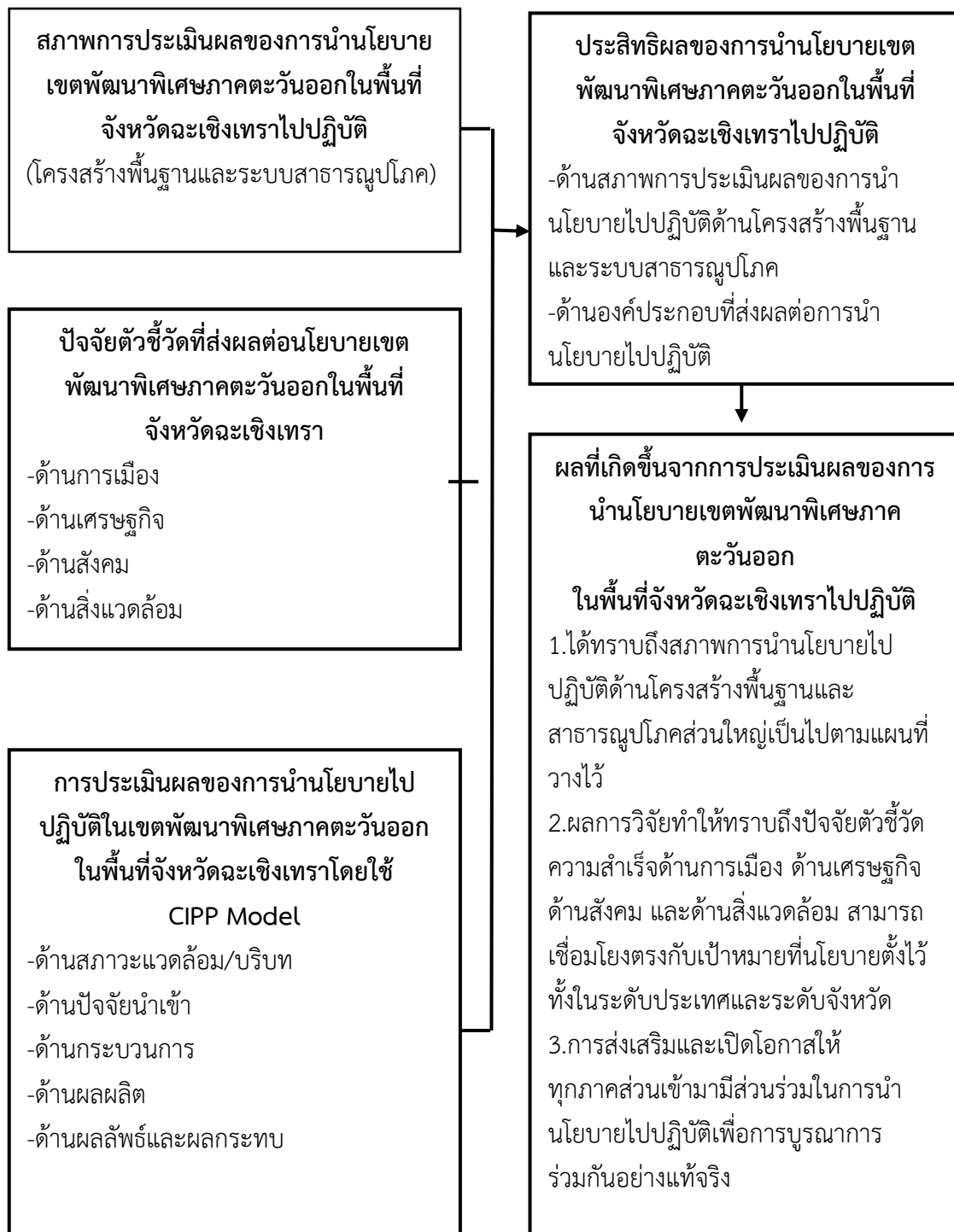
ปัญหาของโครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ที่ยังไม่บรรลุเป้าหมายของแผนตามตัวชี้วัด และผลกระทบที่ก่อให้เกิดทั้งที่เป็นปัญหาและประโยชน์ ผู้ศึกษาได้เล็งเห็นถึงปัญหาและโอกาสจากนโยบายของภาครัฐ จึงได้ทำงานวิจัยเรื่อง การประเมินผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาสภาพการนำนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทราไปปฏิบัติ
- 2) เพื่อศึกษาปัจจัยตัวชี้วัดความสำเร็จของการนำนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทราไปปฏิบัติ
- 3) เพื่อนำเสนอประสิทธิภาพการนำนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทราไปปฏิบัติ

วิธีดำเนินการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมและศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่าการประเมินผลเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นจะต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วนและต่อเนื่อง เพื่อทราบถึงประสิทธิภาพของการบริหารโครงการ (Project Management) จึงจำเป็นจะต้องอาศัยการประเมินผลที่เป็นระบบ การประเมินผลจึงเป็นขั้นตอนสุดท้ายที่จะทำให้ทราบว่าการปฏิบัติงานตามโครงการนั้นบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ เพียงใด มีการเบี่ยงเบนไปจากแผนที่วางไว้หรือไม่ โดยการนำการจัดการภาครัฐแนวใหม่ ที่หน่วยงานภาครัฐได้มีการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ (Paradigm Shift) จากการบริหารที่ถูกท้าทายว่าไม่มีประสิทธิภาพและไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงแทนที่ด้วยแนวคิดใหม่ที่มีค่านิยมและหลักการที่แตกต่างออกไปที่เป็นการร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน (Public Private Partnership: PPP) ที่ภาครัฐให้เอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินงานและบริการคุ้มค่ากับต้นทุนมากกว่าภาครัฐจะเป็นเจ้าของหรือดำเนินการโดยภาครัฐเอง ก่อให้เกิดประโยชน์กับผู้ที่เกี่ยวข้องจากโครงการที่จะได้รับเอาเทคโนโลยีและนวัตกรรมจากภาคเอกชน และยังได้นำดัชนีชี้วัดความสำเร็จแบบสมดุล (Balanced Scorecard: BSC) ที่ให้ความสำคัญในการวัดผลงาน ทั้งทางด้านการเงินและด้านที่ไม่ใช่การเงิน รวมถึงการนำรูปแบบการประเมินโครงการแบบชิป (CIPPI Model) ที่ได้บูรณาการแนวคิดของการประเมินผลนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนามาจากการเจริญพันธุ์แห่งชาติของสำนักงานจังหวัดลำพูน (2563) กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัดรายงานการวิจัยการติดตามประเมินผลแผนพัฒนาจังหวัดลำพูน (พ.ศ.2561-2565) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2563 Azadeh Rooholamini et.,al. (2017) ได้ทำการศึกษาเรื่องการประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตร์การแพทย์ขั้นพื้นฐานในโรงเรียนแพทย์สิราชและของ Jati Aurum Asfaroha, Dadan Rosanaa and Supahara (2017) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โครงการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งพัฒนามาจากรูปแบบชิป (CIPP Model) ของ Stufflebeam et al. (2007) มาประยุกต์ใช้เป็นกรอบแนวคิด การดำเนินงานวิจัย เนื่องจากเป็นวิธีการประเมินอย่างมีระบบและขั้นตอนอย่างชัดเจน เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปในปัจจุบัน โดยการประเมินนี้ครอบคลุมองค์ประกอบของระบบทั้งหมด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยเริ่มจาก (1) กำหนดปัญหาของการวิจัย (2) กำหนดคำถามการวิจัย (3) ทำการทบทวนวรรณกรรม (4) กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (5) สร้างแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล (6) โดยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 30 คน (7) หลังจากนั้นทำการวิเคราะห์เนื้อหา (8) สังเคราะห์ข้อมูล และ (9) นำข้อมูลที่ได้มาอภิปรายผล (10) สรุปและรายงานผลการศึกษาค้นคว้าวิจัย

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ผู้วิจัยเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยวิธีเจาะจง (purposive sampling) ที่เป็นผู้มีองค์ความรู้และทักษะในเรื่องเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทราเป็นอย่างดี โดยกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ รวม 30 คน ดังนี้

กลุ่มที่ 1 หน่วยงานภาครัฐ/รัฐวิสาหกิจในเขตพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทราจำนวน 10 คน

กลุ่มที่ 2 หน่วยงานภาคเอกชน ในเขตพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 10 คน

กลุ่มที่ 3 หน่วยงานตัวแทนภาคประชาชน ในเขตพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 10 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) ใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารเนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา
- 2) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Interview) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) เพื่อวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมโยง ตามความสัมพันธ์เชิงทฤษฎี

ผลการวิจัย

1. การศึกษาสภาพการนํานโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทราไปปฏิบัติ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 หน่วยงานภาครัฐ/รัฐวิสาหกิจ มีการนํานโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทราไปปฏิบัติ คือ ด้านถนน 1) กรมทางหลวงชนบท ได้ดำเนินการก่อสร้างถนนทางหลวงชนบทเสร็จสมบูรณ์ 2) กรมทางหลวง (1) ทางเลี้ยวเมืองฉะเชิงเทรา (ด้านเหนือ) อยู่ระหว่างการออกแบบรายละเอียด (2) ทางเลี้ยวเมืองฉะเชิงเทรา (ด้านใต้) ส่วนที่ 1-2 ออกแบบแล้วเสร็จ ด้านการรถไฟ โครงการก่อสร้างรถไฟทางคู่ ดำเนินก่อสร้างแล้วเสร็จตามแผน ด้านการไฟฟ้า มีหน่วยงานรับผิดชอบ 2 หน่วยงาน ได้แก่ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคและการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย มีการพยากรณ์การใช้ไฟฟ้าที่เพิ่มขึ้นอย่างเพียงพอ ด้านการประปา มีหน่วยงานบริการของการประปาส่วนภูมิภาคอยู่ 4 แห่ง เพื่รองรับการพัฒนาพื้นที่เป้าหมายในจังหวัดฉะเชิงเทรา และ ด้านการสื่อสารโทรคมนาคม เป็นการพัฒนาระบบให้พอเพียงและมีประสิทธิภาพด้วยการเป็นศูนย์กลางด้านเศรษฐกิจของภูมิภาค

กลุ่มที่ 2 หน่วยงานภาคเอกชน มีการนํานโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทราไปปฏิบัติ คือ ด้านถนน มีการกำหนดระดับความเร็วในเมืองเพื่อความปลอดภัย และกำลังก่อสร้างทางเลี้ยวเมืองฉะเชิงเทรา ด้านการรถไฟ เส้นทางรถไฟรางคู่สายภาคตะวันออก แล้วเสร็จ และเป็นศูนย์กลางรองรับการขนส่งสินค้าระหว่างนิคมอุตสาหกรรม ด้านการไฟฟ้า มีนโยบายในการให้ภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตไฟฟ้า และการจัดหาไฟฟ้าพลังงานสะอาด ด้านการประปา มีการวางแผนโครงการจัดหาน้ำดิบโดยการดึงทรัพยากรน้ำมาจากจังหวัดอื่น และโครงการเพิ่มกำลังการผลิตน้ำประปา ให้มีปริมาณน้ำยังมีเพียงพอ และด้านการสื่อสารโทรคมนาคม มีการจูงใจให้ผู้ประกอบการและผู้บริโภคปรับตัวเข้าสู่โลกดิจิทัลผ่านการใช้แอปพลิเคชัน จากโครงการดิจิทัลคนรุ่นใหม่

กลุ่มที่ 3 หน่วยงานตัวแทนภาคประชาชน มีการนํานโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทราไปปฏิบัติ คือ ด้านถนน มีการพัฒนาทางข้ามทางเท้าและทางจักรยาน ด้านการรถไฟ มีการทำความสะอาดที่สถานีและขบวนรถอย่างเหมาะสม ด้านการไฟฟ้า โดยการให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงการบริการผ่านเว็บไซต์ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ผ่านแอปพลิเคชันในโทรศัพท์มือถือ ด้านการประปา มีโครงการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำโดยภาคประชาชน และโครงการอบรมอาสาสมัครสาธารณสุข และการบริหารความเสี่ยง

และ ด้านการสื่อสารโทรคมนาคม มีโครงการนำร่องในการจัดทำศูนย์การเรียนรู้ และการนำ Intelligent Farm Management System มาเพิ่มผลผลิตการผลิตตามมาตรฐาน

2. การศึกษาปัจจัยตัวชี้วัดความสำเร็จของการนำนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ในพื้นที่ จังหวัดฉะเชิงเทราไปปฏิบัติ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 หน่วยงานภาครัฐ/รัฐวิสาหกิจ ได้พบปัจจัยตัวชี้วัดความสำเร็จของการนำนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทราไปปฏิบัติ คือ ด้านการเมือง โดยการลดภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ด้านเศรษฐกิจ โดยการลดต้นทุนทางด้านโลจิสติกส์ ด้านสังคม โดยการพัฒนาเป็นเมืองใหม่ และ มุ่งเน้นสวัสดิการสังคมที่ยั่งยืน ด้านสิ่งแวดล้อม ด้วยการพัฒนาเมืองและคุณภาพชีวิตของประชากร

กลุ่มที่ 2 หน่วยงานภาคเอกชน ได้พบปัจจัยตัวชี้วัดความสำเร็จของการนำนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทราไปปฏิบัติ คือ ด้านการเมือง โดยภาครัฐและเอกชนมีความร่วมมือ ในการแก้ไขปัญหาข้อกฎหมาย ด้านเศรษฐกิจ โดยการให้ความช่วยเหลือในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน และการฝึกอบรมแรงงานเข้าสู่กระบวนการผลิตสินค้าและบริการที่ใช้เทคโนโลยีระดับสูง ด้านสังคม โดยการออกแบบ หลักสูตรระหว่างสถานศึกษาร่วมกับสถานประกอบการ ด้านสิ่งแวดล้อม โดยส่งเสริมการผลิตสินค้าที่รักษา สิ่งแวดล้อม และการดำเนินธุรกิจเพื่อสังคม (CSR)

กลุ่มที่ 3 หน่วยงานตัวแทนภาคประชาชน ได้พบปัจจัยตัวชี้วัดความสำเร็จของการนำนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทราไปปฏิบัติ คือ ด้านการเมือง มีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน และการปรับปรุงข้อกฎหมาย ด้านเศรษฐกิจ มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ก่อให้เกิดการจ้างงานใหม่อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ด้านสังคม มีการป้องกันและดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การเฝ้า ดูแลในพื้นที่ให้ปลอดภัยจากยาเสพติด ด้วยการติดตั้งกล้อง CCTV อย่างทั่วถึง ด้านสิ่งแวดล้อม มีการส่งเสริม การลดการใช้ถุงพลาสติก มีระบบการบำบัดน้ำเสียและการแยกขยะเพื่อนำกลับมาใช้ซ้ำ

3. การนำเสนอประสิทธิภาพการนำนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ในพื้นที่จังหวัด ฉะเชิงเทราไปปฏิบัติ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 หน่วยงานภาครัฐ/รัฐวิสาหกิจ มีข้อเสนอในการนำนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ใน พื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทราไปปฏิบัติ คือ ควรเป็นโครงการที่สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล ด้วยการที่มีแผนงานรองรับในการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจ มีระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และคุณภาพชีวิตของประชาชน ควรเป็นโครงการที่ได้รับการจัดสรรทรัพยากรอย่างพอเพียง โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเสนอโครงการร่วมกับสำนักงาน ประมาณ ควรมีการรายงานความก้าวหน้าและปัญหาของโครงการ ด้วยการจัดให้มีการประชุมของ หน่วยงานภาครัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วม ควรมีการพัฒนาเป็นเมืองที่อยู่อาศัยและทันสมัยได้ มีการขับเคลื่อนจังหวัดฉะเชิงเทราให้เป็นเมืองอัจฉริยะ ที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนา ประเทศ 4.0

จากข้อมูลข้างต้นสามารถยกระดับคุณภาพชีวิต และกระจายผลประโยชน์สู่ชุมชน ด้วยการ ใช้แพลตฟอร์มร่วมกับ mobile technology สู่การเป็นเมืองอัจฉริยะอย่างเต็มรูปแบบ นอกจากนี้ยังก่อให้เกิด ผลกระทบที่ตามมา ข้อขัดแย้งทางด้านกฎหมาย และเกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคม

กลุ่มที่ 2 หน่วยงานภาคเอกชน มีข้อเสนอในการนำนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ในพื้นที่ จังหวัดฉะเชิงเทราไปปฏิบัติ คือ ควรเป็นโครงการที่สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล เป็นนโยบายที่นำไปสู่การ พัฒนาระบบโลจิสติกส์ ที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ของการพัฒนาจังหวัด ควรเป็นโครงการที่ได้รับการ จัดสรรทรัพยากรอย่างพอเพียง ได้รับการจัดสรรทรัพยากรจากผู้ประกอบการร่วมลงทุน และได้รับงบประมาณ สนับสนุน ควรมีการรายงานความก้าวหน้าและปัญหาของโครงการ มีการมอบหมายในการกำหนดรายชื่อ

หน่วยงานตามภารกิจ และความเชี่ยวชาญในการขับเคลื่อนในแต่ละด้าน ควรมีการพัฒนาเป็นเมืองที่อยู่อาศัย และทันสมัยได้ มีการพัฒนาเมืองใหม่ ในรูปแบบเมืองพักอาศัยที่ทันสมัยตามมาตรฐานโลก

จากข้อมูลข้างต้นสามารถยกระดับคุณภาพชีวิต และกระจายผลประโยชน์สู่ชุมชน ก่อเกิดการขับเคลื่อนด้วยเศรษฐกิจฐานราก และคนรุ่นใหม่สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดผลกระทบที่ตามมา จากความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจที่ได้กระจายอย่างถ้วนหน้า และการแย่งชิงฐานทรัพยากรทางธรรมชาติ

กลุ่มที่ 3 หน่วยงานตัวแทนภาคประชาชน มีข้อเสนอในการนำนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทราไปปฏิบัติ คือ ควรเป็นโครงการที่สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล จากการพัฒนาของจังหวัดได้จัดวางยุทธศาสตร์ สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ควรเป็นโครงการที่ได้รับการจัดสรรทรัพยากรอย่างพอเพียง ในการได้รับการจัดสรรทรัพยากรที่เพียงพอต่อการพัฒนาต่อการยกระดับคุณภาพ ควรมีการรายงานความก้าวหน้าและปัญหาของโครงการ มีการกำหนดขั้นตอนการทำงาน การแก้ไขปัญหาและการติดตามตรวจสอบข้อผิดพลาดย้อนหลัง ควรมีการพัฒนาเป็นเมืองที่อยู่อาศัยและทันสมัยได้ ด้วยการนำมาประยุกต์ใช้ในด้านชุมชนอัจฉริยะ เพื่อทราบความเคลื่อนไหวของแต่ละชุมชน เชื่อมโยงข้อมูลกันเป็นเครือข่าย

จากข้อมูลข้างต้นสามารถยกระดับคุณภาพชีวิต และกระจายผลประโยชน์สู่ชุมชน การปรับปรุงคุณภาพการให้บริการ ด้วยการนำเอาเทคโนโลยีดิจิทัลมาเสริม นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดผลกระทบที่ตามมา ได้แก่ ปัญหาการขาดแคลนน้ำ ปัญหาที่ดินทำกิน ขาดการมีส่วนร่วม มลพิษทางอากาศ และปัญหาการว่างงาน

อภิปรายผล

จากการประเมินผลของการนำนโยบาย ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทราไปปฏิบัติ โดยการประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินชิป (CIPP Model) ผลของการดำเนินงานยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร มีบางโครงการยังไม่บรรลุผลตามแผนที่ตั้งไว้ จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องตรวจสอบความก้าวหน้า ปัญหาและอุปสรรค ทั้งในด้านประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และผลกระทบต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อสะท้อนให้เห็นภาพอย่างเป็นรูปธรรม มีประเด็นที่น่าสนใจควรมานำอภิปราย ดังนี้

การประเมินบริบท (Context Evaluation: C) ผลจากการประเมินบริบทของโครงการมีความเหมาะสม จากยุทธศาสตร์เพื่อผลักดันประเทศไทย ให้ก้าวผ่านจากประเทศที่พึ่งพิงรายได้จากการค้าด้านการเกษตร ก้าวสู่การเป็นประเทศถึงอุตสาหกรรม จากเดิมที่ได้ริเริ่มโครงการพัฒนาพื้นที่ เศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Seaboard Development Program : ESB) ในอีก 30 ปีถัดมา ได้มีการบรรจุยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาพื้นที่ภาคตะวันออกอีกครั้ง เป็นการตอกย้ำถึงความสำคัญว่าพื้นที่ภาคตะวันออกของประเทศไทย ยังคงเป็นจุดยุทธศาสตร์ด้านการค้าการลงทุนที่สำคัญของประเทศดังเช่นในอดีต ด้วยโครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor : EEC) เพื่อพัฒนาศักยภาพบริเวณชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก ควบคู่ไปกับการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน และระบบสนับสนุนการดำเนินโครงการอื่นๆ ให้มีประสิทธิภาพและเกิดความยั่งยืนทางด้าน จึงเป็นที่มาของโครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ซึ่งเป็นเสมือนภาคสองของโครงการEastern Seaboard เพื่อผลักดันให้ภาคตะวันออกของประเทศไทย เป็นเขตเศรษฐกิจชั้นนำของภูมิภาคอาเซียน และส่งเสริมให้เป็นที่รู้จักของนักลงทุนทั่วโลก อีกหนึ่งปัจจัยที่ส่งเสริมให้แนวโน้มการลงทุนภาคเอกชนให้เกิดขึ้น คือการลงทุนนำร่องของภาครัฐ ที่เน้นด้านการสร้างและพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานและด้านสาธารณูปโภค สอดคล้องกับงานวิจัยของRatchatakorn,S., and Jittrutha, C.,

(2021) เรื่องการประเมินผลกระทบนโยบายการค้า การลงทุน เขตพื้นที่ชายแดน: ศึกษากรณีพื้นที่ด่านอำเภอ เชียงแสน ด่านอำเภอแม่สายและด่านอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษา พบว่า 1) บริบทด้าน สภาพแวดล้อมทั้ง 3 ด้านมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การส่งเสริมการลงทุนในระยะ 7 ปี (พ.ศ.2558-2564) มีพื้นที่ชายแดนที่เชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเริ่มจากการพัฒนาด้านการค้า ชายแดน และโครงข่ายการคมนาคมขนส่ง บริเวณประตูการค้าหลักของประเทศ เพื่อรองรับการเชื่อมโยง กระบวนการผลิตและการลงทุนข้ามแดน โดยปรับปรุงโครงข่ายระบบถนน พัฒนาระบบ National Single Window (NSW) และสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า และการขนส่งสินค้าข้ามแดนอย่างต่อเนื่อง เพื่อ รองรับการรวมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I) การพัฒนาเขตพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor : EEC) เป็นการพัฒนาระบบเศรษฐกิจหลักของประเทศให้เติบโตอย่างต่อเนื่อง เพื่อ เสริมสร้างบทบาทของไทยในฐานะประตูเศรษฐกิจ ของภูมิภาคเอเชียในบริบทโลก โดยมีปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อ ความสำเร็จในการขับเคลื่อนการพัฒนา ประกอบด้วย การสนับสนุนการใช้เทคโนโลยี และสร้างนวัตกรรมใน การยกระดับมาตรฐานสินค้าและบริการ ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดโลก การพัฒนาโครงสร้าง พื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ ให้ได้มาตรฐานและสนับสนุนการขยายตัวทางเศรษฐกิจได้อย่าง ต่อเนื่อง การพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ในภาคอุตสาหกรรมและ บริการ การให้สิทธิประโยชน์ส่งเสริมการลงทุนที่จูงใจให้เกิดการลงทุนอย่างต่อเนื่อง การประชาสัมพันธ์เชิงรุกที่ เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการลงทุน ซึ่งปัจจัยสำคัญดังกล่าวจะช่วยสนับสนุน ให้มีการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในพื้นที่ สู่การดำเนินงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่เป็นรูปธรรม ผ่านแผนงาน บูรณาการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก รวมทั้งเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับทราบเป้าหมาย และแนวทาง ขับเคลื่อนแผนงานบูรณาการฯ สำหรับเตรียมความพร้อมในการจัดทำข้อเสนอโครงการและงบประมาณ ให้ สอดคล้องกับแนวทางการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี ตลอดจนเตรียมกำหนดเป้าหมาย แนวทาง ตัวชี้วัด ให้มีประสิทธิภาพ โดยเน้นย้ำถึงการเสนอโครงการที่เหมาะสม ในจำนวนที่เหมาะสม สามารถ ดำเนินการภายใต้หลักเกณฑ์ที่ตรงกับเป้าประสงค์ของ EEC จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการร่วมคิด (วางแผน) ร่วมทำ (ปฏิบัติ) ร่วมลงขัน (ระดมทรัพยากร) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Suthisamphan, K., (2018) เรื่อง การพัฒนาการค้าชายแดนเพื่อสนับสนุนเขตเศรษฐกิจพิเศษของประเทศ พบว่า ด้านบุคลากร รัฐบาลควรมีการ บริหารจัดการด้านกำลังคนและงบประมาณ เพื่อสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่ โดยใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาช่วยในการทำงาน ด้านกฎหมายและระเบียบ ปัญหาข้อกฎหมายที่ยังไม่สอดคล้อง กับแนวทางการพัฒนาเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ รวมถึงยังไม่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ รวมถึงกฎหมายและ ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าส่งออก ยังไม่มีความเป็นสากล มีขั้นตอนและการดำเนินการอนุมัติอนุญาต ที่ ค่อนข้างใช้ระยะเวลานาน ซึ่งจากปัญหาดังกล่าว รัฐบาลควรหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาคอนกกฎหมาย ด้าน การบริหารจัดการก็จะเป็นไปตามระบบกลไกที่ได้กำหนดเอาไว้ ยังไม่มีความชัดเจนว่าจะมีการบริหารจัดการ อย่างไร หน่วยงานใด เป็นผู้รับผิดชอบและมีขอบเขตอำนาจหน้าที่มากนักน้อยเพียงใด ข้อกังวลดังกล่าวอาจสร้าง ความไม่เข้าใจ และปัญหาในการให้ความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ รัฐบาลควรกำหนดการถ่ายโอน อำนาจ การอนุญาต อนุมัติที่เกี่ยวข้อง ให้กับหน่วยงานในท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดหรือคณะ กรรมการบริหารจัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อความสะดวกคล่องตัว ซึ่งการถ่ายโอนอำนาจดังกล่าว สามารถ กระทำโดยมติคณะรัฐมนตรี ออกกฎหมายร่าง พ.ร.บ.เขตเศรษฐกิจพิเศษ จัดตั้งศูนย์จุดเดียวแบบเบ็ดเสร็จใน การเพิ่มบริการในพื้นที่ รวมถึงการบูรณาการการทำงานร่วมกันของทุกหน่วยงาน ในจังหวัดอันจะเป็นการลด ปัญหาการทำงานที่ซ้ำซ้อนและยุ่งยาก ส่งผลให้ผู้รับบริการเกิดความล่าช้า

การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P) มีการเปิดโอกาสให้องค์กรภาคประชาสังคม และชุมชน สามารถเข้ามาเป็นผู้จัดการบริการสาธารณะแทนภาครัฐ โดยอาศัยการจัดทำหนังสือตกลงร่วม (Memorandum of Understanding: MOU) ในรูปแบบการดำเนินงานในลักษณะหุ้นส่วน ระหว่างภาครัฐกับ ภาคประชาสังคมและชุมชน ซึ่งมีเป้าหมายของข้อตกลง อยู่ที่การร่วมกันดำเนินภารกิจ จัดบริการสาธารณะแก่ ประชาชน ให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ ในการบริหารงานแบบเครือข่าย โดยการปรับเปลี่ยนบทบาท โครงสร้าง กระบวนการทำงานขององค์กรภาครัฐ ให้สามารถเชื่อมโยงการทำงานและทรัพยากรต่าง ๆ ของหน่วยงานทั้งใน ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ให้เกิดการพึ่งพากันในรูปแบบ รวมถึงเอกชนที่จะเข้ามาลงทุนใน พื้นที่ ที่มีวิสัยทัศน์และทิศทางในการขับเคลื่อนร่วมกัน สอดคล้องกับPaingam, S., (2017) เรื่อง เขตเศรษฐกิจ พิเศษทวายในความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาความ ร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคกระหวาง ไทย-เมียนมา ทำให้เกิดเส้นทางของความเชื่อมโยงระหว่างกัน ใน อาเซียนด้านโครงสร้างพื้นฐาน อันจะนำสู่ความเชื่อมโยงด้านกฎระเบียบ ที่เอื้อต่อการเคลื่อนย้ายข้ามพรมแดน และความเชื่อมโยงด้านประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย จะเป็นการเปิดยุค ใหม่แห่งความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ระหว่างไทยกับเมียนมา อันเป็นการเปลี่ยนแปลง ทางด้านภูมิรัฐศาสตร์ครั้งใหม่ในภูมิภาคอาเซียน ส่วนผลการวิจัยเพื่อวิเคราะห์หลักการและแนวทางในการ พัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายระหว่างไทย-เมียนมา พบว่า เป็นการดำเนินงานทั้งในระดับมหภาคและระดับ จุลภาค บนพื้นฐานความร่วมมือทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบทั้งในทางบวก และทางลบ โดยการปรับปรุงดังกล่าวจะต้องครอบคลุมทั้งในระดับมหภาคและจุลภาค นอกจากนี้ เขต เศรษฐกิจพิเศษทวายประกอบไปด้วยโครงการทำเรื่อน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย มีจุดเด่นในเชิง ยุทธศาสตร์การเชื่อมโยงเมียนมา อาเซียน เอเชียตะวันออกและเอเชียตะวันตก โดยจะเป็นประโยชน์ต่อ ประเทศไทย เนื่องจากโครงการก่อสร้างท่าเรื่อน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย มีศักยภาพเป็นประตูการค้า ในการเชื่อมเครือข่ายการขนส่งระดับภูมิภาคด้านตะวันตกของทวีปเอเชียโดยสามารถขนส่งสินค้าไปเอเชียใต้ ตะวันออกกลาง แอฟริกาและยุโรป รวมทั้งหากสามารถขยายฐานการลงทุนและการผลิตของไทย ตามโครงการ ก่อสร้างท่าเรื่อน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวายจะช่วยเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถของไทย เพื่อรองรับ การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

การประเมินผลผลิต (Product Evaluation: P) จากผลสำเร็จที่เกิดขึ้นจริงในด้านการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค จึงนำมาเปรียบเทียบผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริงกับเป้าหมายที่กำหนด ตามแผน ทั้ง 4 ด้าน คือ

1) ด้านผลผลิต (Output) ด้านถนน ด้านการรถไฟ ด้านการไฟฟ้า ด้านการประปาและด้านการสื่อสาร โทรคมนาคม ตรงตามแผนการรายงานความก้าวหน้าแผนงานบูรณาการ เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

2) ด้านตัวชี้วัดความสำเร็จ ความก้าวหน้าในการดำเนินงานของโครงการโครงสร้างพื้นฐานทั้ง 6 โครงการ เป็นไปตามแผนงานและเป้าหมายที่กำหนด และสอดคล้องกับแผนงานโดยรวม ก่อให้เกิดความ เชื่อมั่นต่อนักลงทุนในพื้นที่ อีอีซี รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ประโยชน์โครงสร้างพื้นฐาน ทั้งทางด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและด้านสิ่งแวดล้อม

3) ด้านผลลัพธ์ (Outcomes) มีการติดตามประเมินผล กับผู้เกี่ยวข้องในแต่ละด้านที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความชัดเจนของเป้าหมาย แนวทาง และโครงการสำคัญที่ต้องการขับเคลื่อนการดำเนินงาน มีการรับเรื่อง

ร้องเรียนรวดเร็วและแก้ปัญหาย่างเป็นธรรม โดยให้หน่วยงานได้มีโอกาสกลับไปทบทวนข้อปัญหาของโครงการให้สมบูรณ์

4) ด้านผลกระทบ (Impact)

- (1) ด้านกฎหมาย ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันไม่เอื้อต่อการพัฒนาพื้นที่
- (2) ด้านที่ดินสำหรับเกษตรกรรม มีข้อจำกัดสำหรับการทำอุตสาหกรรม
- (3) ด้านสังคม ส่งผลกระทบเป็นอย่างมากต่อวิถีชีวิต วิถีชนบท และด้านสิ่งแวดล้อม
- (4) ด้านการคมนาคม ความพร้อมของระบบโครงข่ายถนน จากถนนสายหลักและสายรองมีปริมาณน้อยและคับแคบ จึงเกิดการจราจรติดขัดในช่วงเวลาเร่งด่วน

(5) การแย่งชิงทรัพยากรน้ำเพื่อนำไปส่งเสริมอุตสาหกรรม การส่งเสริมให้เกิดการอุตสาหกรรม โดยขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน

สอดคล้องกับDeedecha, S., (2018) เรื่องผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด (Accomplishment of Development of The Mae Sot Special Economic Zone) ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยผลกระทบด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อผลสัมฤทธิ์ การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 โดยตัวแปรทั้งหมดสามารถทำนายผลสัมฤทธิ์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด ได้ร้อยละ 71.1 ($R^2 = .711$) โดยผลกระทบด้านสังคมมีอำนาจการทำนายได้สูงสุด ร้อยละ 63.3 ($R^2 = .633$) และพบว่าแรงงาน คุณภาพชีวิต กฎหมาย และระดับการศึกษาส่งผลต่อปัจจัยด้านสังคมที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ ของการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) ภาครัฐควรกำหนดนโยบายที่ชัดเจน ยังขาดผู้รับผิดชอบในการกำกับดูแลและติดตามการนำนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกไปปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

- 1) ควรเปิดให้มีการจัดเวทีสาธารณะของประชาชน และการจัดตั้งกลไกแบบมีส่วนร่วมทุกระดับ เกิดการบูรณาการร่วมกันระหว่างโครงการ
- 2) ควรจัดตั้งคณะกรรมการ เพื่อประชุมร่วมกันในการการบูรณาการด้านกฎหมาย ให้มีความสอดคล้องกันอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งในระดับประเทศและระดับจังหวัด

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ศึกษาการประเมินเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ในจังหวัดอื่นแล้วนำมาเปรียบเทียบกับให้เห็นภาพรวมว่าทั้ง 3 จังหวัด มีการนำนโยบายมาปฏิบัติสอดคล้องกับแผนแม่บทหรือไม่ อย่างไร
- 2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของโครงการ ที่มาจากนโยบายของรัฐบาล เพื่อสะท้อนผลการศึกษาวิจัย ในการจัดทำเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายที่เหมาะสมคุ้มค่า

References

Suthisamphan, K., (2018). Story Developing border trade to support the country's special economic zones.

- Dokthaisong, B., (2010). Scope of public administration in the era of globalization. Bangkok: Intellectual.
- Worapattirakul, P.. (2017). Management of the Thai public sector under the welfare state system. Journal of Management Science Nakhon Pathom Rajabhat University. 4(1),
- Paingam, S., (2017) on the Dawei Special Economic Zone in relations between Thailand with the Republic of the Union of Myanmar
- Deedecha, S., (2018) on the achievements of the development of the Mae Sot Special Economic Zone. (Accomplishment of Development of The Mae Sot Special Economic Zone)
- Mungmuang, S and Thianchutinan, P., (2019). Public policy to develop the quality of life of low-income people through state welfare cards. Mahachula Academic Journal. 6(2),
- Suksom, S., (2018). Water traffic in Bangkok. Suvarnabhumi Institute of Technology Academic Journal. 4(1),
- Office of the Eastern Special Development Zone Policy Committee, November (2018)
- Overview Plan for the Development of the Eastern Special Development Zone (2017-2022)
- Changes in the “Weight” of the World Economy: Emerging Economies in Asia
- Lamphun Provincial Office (2020) Strategy and Information for Provincial Development Group reports on research on monitoring and evaluating the Lamphun Provincial Development Plan. (2018-2022) for fiscal year 2020
- Ratchatakorn, S., and Jittrutha, C., (2021) Subject: Assessment of the impact of trade and investment policies in border areas: a case study of the checkpoint area of Chiang Saen District. Mae Sai District Checkpoint and Chiang Khong District Checkpoint Chiang Rai Province
- Mesincee, S., the world changes, Thailand adjusts. Bangkok: Krungthep Turakij, (2013) Krungthep Turakij Publishing, Krungthep Turakij Media Company Limited.
- Azadeh Rooholamini et., al. (2017) conducted a study on curriculum evaluation. medical science Basic in Shiraz Medical School
- Jati Aurum Asfaroha, Dadan Rosanaa and Supahara (2017) A study was conducted on Development of a learning management model for scientific projects
- Stufflebeam, D. L., & Shinkfield, A. J. (2007). Handbook of Research on Assessment Technologies, Methods, and Applications in Higher Education. New York: Longman.

